

HANDLINGSPLAN FÖR ÖKAD

Patientsäkerhet

Antaget av	Vård och Omsorgsnämnden
Antaget	2023-11-17
Diarienummer	VON 2023/00141
Giltighetstid	2024-01-01-2025-12-31
Dokumentansvarig	Verksamhetschef hälso-och Sjukvård

Handlingsplan för ökad patientsäkerhet

1. Inledning	3
2. Avgränsning	3
3. Syfte	3
4. Vision	3
5. Grundläggande förutsättningar för säker vård	4
<i>Engagerad ledning och tydlig styrning</i>	4
<i>En god säkerhetskultur</i>	4
<i>Adekvat kunskap och kompetens</i>	4
<i>Patienten som medskapare</i>	4
6. Fokusområden	5
7. Resultat av nulägesanalysen och beskrivning av målområden	6
<i>Grundläggande förutsättningar</i>	6
<i>Stärka analys lärande och utveckling</i>	7
<i>Tillförlitliga system och processer</i>	8
<i>Säker vård här och nu</i>	9
<i>Öka riskmedvetenhet och beredskap</i>	10
8. Genomförande av handlingsplanen	10
9. Uppföljning av Handlingsplanen	10

Handlingsplan patientsäkerhet

1. Inledning

Hälso-och sjukvård är en komplex verksamhet i ständig förändring och samspelet mellan människor, teknik och organisation är avgörande för en god patientsäkerhet. Trots en lång tradition av säkerhetsarbete i svensk hälso-och sjukvård, drabbas patienter av skador som hade kunnat undvikas. Enligt Patientsäkerhetslagen (2010:659) innebär en vårdskada när en patient drabbas av lidande, kroppslig eller psykisk skada/ sjukdom eller dödsfall som hade kunnat undvikas om adekvata åtgärder hade vidtagits i patientens kontakt med hälso-och sjukvården. Målet med allt patientsäkerhetsarbete är att förhindra vårdskador.

Mot bakgrund av de förändringar och utmaningar som hälso-och sjukvården står för har Socialstyrelsen tagit fram en Nationell handlingsplan för ökad patientsäkerhet som gäller mellan 2020–2024 med en rekommendation till kommuner och regioner att skapa egna lokala handlingsplaner. Till stöd i arbetet har Sveriges kommuner och regioner (SKR) tagit fram material i form av ett analysverktyg. Med hjälp av analysverktyget har en lokal handlingsplan arbetats fram i två olika arbetsgrupper. En arbetsgrupp med representation från verksamheten som legitimerad personal, enhetschefer särskilt boende och hälso-sjukvård och rehabilitering, undersköterska, ombudsman för äldre och funktionsnedsatta, avdelningschefer. Därefter har en mindre arbetsgrupp bestående av medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS), medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR) och förändringsledare sammanställt handlingsplanen. Under arbetets gång har materialet presenterats för verksamhetschefer hälso-och sjukvård, Socialförvaltningen och Vård och omsorgsförvaltningen som har tagit del av materialet och kompletterat.

2. Avgränsning

Handlingsplanen gäller för Vård och omsorgsnämnden och Socialnämnden, den gäller inte hela Håbo kommun. Den gäller för 2024–2025.

3. Syfte

Syftet med den lokala handlingsplanen är att långsiktigt stärka nämndernas patientsäkerhetsarbete genom att identifiera områden som behöver utvecklas och stärkas och utifrån det skapa aktiviteter.

4. Vision

Visionen för den nationella handlingsplanen är God och säker vård överallt och alltid. Det övergripande målet är att ingen patient ska behöva drabbas av vårdskada.

För att nå dit är målet att:

- Verksamheterna kännetecknas av en stark säkerhetskultur
- Ledningen ska prioritera och tydligt styra patientsäkerhetsarbetet
- Patienter ska vara delaktiga i vård och behandling samt i patientsäkerhetsarbetet.
- Personal ska ha adekvat kunskap och kompetens.

5. Grundläggande förutsättningar för säker vård

I den Nationella handlingsplanen finns fyra grundförutsättningar beskrivna för att kunna nå det övergripande målet om god och säker vård överallt och alltid

Engagerad ledning och tydlig styrning

En engagerad och säkerhetskunnig ledning som styr mot ökad patientsäkerhet är avgörande för säker vård på alla nivåer från den högsta ledningen till operativa chefer och ledare i den patientnära verksamheten.

En god säkerhetskultur

En god säkerhetskultur innebär att alla i hälso- och sjukvården är medvetna om och vaksamma på de risker som kan uppstå. Det innebär även att det finns en öppen dialog om vilka risker och omständigheter som påverkar patientsäkerheten. Alla ska känna sig trygga med att rapportera, diskutera både negativa och positiva händelser. En god säkerhetskultur hänger ihop med en hållbar arbetsmiljö och behöver integreras i patientsäkerhetsarbetet.

Adekvat kunskap och kompetens

En grundläggande förutsättning för en säker vård är att det finns tillräckligt med personal som har adekvat kompetens och goda förutsättningar att utföra sitt arbete. I kompetensen ingår också förståelse för och kunskap om patientsäkerhet, kunskap om teknik och att den är säker och användarvänlig.

Patienten som medskapare

Vården ska så långt som möjligt utformas och genomföras i samråd med patienten. När patienten är välinformerad, får delta aktivt och ges möjlighet att påverka den utifrån sina önskemål och förutsättningar, kan vården bli ännu säkrare.

6. Fokusområden

Den nationella handlingsplanen för ökad patientsäkerhet innehåller fem prioriterade fokusområden för arbetet mot en säkrare vård. Fokusområdena utgår ifrån de huvudsakliga utmaningar som finns inom patientsäkerhetsarbetet och utgör en struktur för handlingsplanens nationella åtgärder.

Fokusområdena är:

- Öka kunskap om inträffade vårdskador
- Tillförlitliga och säkra system och processer
- Säker vård här och nu
- Stärka analys lärande och utveckling
- Öka riskmedvetenhet och beredskap

7. Resultat av nulägesanalysen och beskrivning av målområden

I det lokala arbetet med kartläggning av nuläget identifierades områden som behöver stärkas inom både de grundläggande förutsättningarna och inom vissa fokusområden.

I nedanstående tabell finns beskrivet de patientsäkerhetsteman som identifierades i analysen. Mål och beskrivning av målen finns formulerade. Ansvar och prioritet är definierade, prioritet är framtaget i analysverktyget utifrån skattning av resursåtgång och förväntad effekt. Ett högt värde innebär en hög prioritet där det lägsta möjliga värdet är 2 och det högsta möjliga värdet är 7.

Grundläggande förutsättningar

Inom området grundläggande förutsättningar identifierades följande patientsäkerhetsteman som behöver stärkas för att uppnå god patientsäkerhet.

Patientsäkerhetstema	Mål	Ansvar	Prioritet
En god säkerhetskultur	Säkerställa en god säkerhetskultur <i>Beskrivning av målet:</i> Öka medvetenhet om risker på alla nivåer i organisationen. Stärka ett öppet arbetsklimat där personal tryggt kan rapportera och diskutera frågor om risker och avvikelser. Öka lärandet från negativa och positiva händelser.	Chefer alla nivåer MAS/MAR	6
Patientmedverkan på en övergripande nivå: för ökad riskmedvetenhet och riskberedskap i utveckling av processer och arbetssätt i analys, lärande och utveckling	Säkerställa patientmedverkan på övergripande nivå <i>Beskrivning av målet:</i> Stärka struktur och förutsättningar att involvera brukarorganisationer/föreningar eller företrädare för målgrupp.	Chefer alla nivåer MAS/MAR	5
Patientens delaktighet i den egna vården	Säkerställa patientdelaktighet i den egna vården. <i>Beskrivning av målet:</i> Patienten ska utifrån sina förutsättningar vara delaktig i sin vård. Patienten ska få individanpassad information. Personal ska säkerställa att patienten har förstått informationen Patienten ska ges möjlighet att påverka hur vården utformas.	Enhetschefer, legitimerad personal	5

Stärka analys lärande och utveckling

Inom området stärka analys lärande och utveckling identifierades följande områden som behöver stärkas för att uppnå god patientsäkerhet.

Patientsäkerhetstema	Mål	Ansvar	Prioritet
Analyser som möjliggör lärande Lärande från analyser och det egna arbetet Spridning av kunskap och lärdomar	Säkerställa att analysarbete leder till lärande. <i>Beskrivning av målen:</i> Öka kunskapen kring analys och dess användning. Öka spridning av kunskap och lärdomar.	Chefer alla nivåer MAS/MAR	6

Tillförlitliga system och processer

Inom området tillförlitliga system och processer identifierades följande områden som behöver stärkas för att uppnå god patientsäkerhet.

Patientsäkerhetstema	Mål	Ansvar	Prioritet
Förebyggande arbete för att minska risker för specifika vårdskador	Minska risk för specifika vårdskador <i>Beskrivning av målen:</i> Ökad kunskap kring vårdskador/allvarliga vårdskador. Öka kunskap om hur vårdskador kan förebyggas Öka förebyggande och hälsofrämjande arbetssätt Öka det vårdpreventiva arbetssättet i alla verksamheter. (Fall, tryckskada, undernäring, ohälsa i munnen, blåsdysfunktion, läkemedels-genomgångar)	Avdelningschefer Enhetschefer Leg. Personal MAS/MAR	5
Verktyg, metoder och arbetssätt för ett patientsäkert arbete	Säkerställa att verktyg, metoder och arbetssätt stödjer ett patientsäkert arbete. <i>Beskrivning av målen:</i> Väl känt ledningssystem som är ett fungerande stöd för verksamheterna. Säkerställa dokumentation som leder till ökad patientsäkerhet. Arbeta utifrån nationella vårdprogram, nationella riktlinjer, regionala och kommunala styrdokument. Använda evidensbaserade verktyg (Exempel skattningsskalor, bedömnings-instrument, SBAR, VISAM beslutstöd)	Chefer alla nivåer Leg. Personal MAS/MAR	5

Säker vård här och nu

Inom området säker vård här och nu identifierades följande områden som behöver stärkas för att uppnå god patientsäkerhet.

Patientsäkerhetstema	Mål	Ansvar	Prioritet
Förmåga att förutse variationer och störningar i närtid	Säkerställa att verksamheten har förmåga att förutse och hantera variationer och störningar i närtid. <i>Beskrivning av målen:</i> Tydlig struktur för planering av verksamhet inför kända risker (sommor, värmebölja, yttre hot) Identifiera, undvika och minimera förutsägbara risker. Säkerställa vård och omsorg i händelse av driftstopp av olika slag.	Chefer alla nivåer Säkerhetssamordnare MAS/MAR	5
Situationsanpassning	Säkerställa att verksamheten har en tydlig prioriteringsordning och att den kommuniceras internt och externt. <i>Beskrivning av målen:</i> Tydlig plan för prioriteringar i händelse av kris. Tydlig plan för kommunikation i händelse av kris	Chefer alla nivåer	4

Öka riskmedvetenhet och beredskap

Inom området Öka riskmedvetenhet och beredskap identifierades följande områden

Patientsäkerhetstema	Mål	Ansvar	Prioritet
Färdighetsträning och simulering för ökad beredskap Beredskap och planering för hantering av risker på lång sikt	Säkerställa att medarbetare har den kompetens som krävs för att hantera oväntade eller akuta händelser både på kort och lång sikt. <i>Beskrivning av målet:</i> Upprätthålla patientsäkerhet i verksamheterna under oväntade förhållanden. (allt från oväntade sjukdomstillstånd till, driftstopp, elstopp, vattenbrist, storm, personalfall, brand) Patientsäkerhetsperspektiv ska i all förändring och planering beaktas.	Chefer på alla nivåer	4

8. Genomförande av handlingsplanen

Till handlingsplanen ska aktiviteter, nyckelindikatorer och mått tas fram som är kopplade till målen. Dessa tas fram av ansvariga chefer i verksamheten i samverkan med verksamhetschef hälso-och sjukvård och MAS och MAR. Prioriteringar inom målområdena kan göras inom förvaltningarnas enheter för att säkerställa att de viktigaste områdena i respektive verksamhet prioriteras först.

9. Uppföljning av Handlingsplanen

Uppföljning av målen i handlingsplanen ska göras tre gånger per år i patientsäkerhetsdialoger på övergripande nivå med verksamhetschef hälso-och sjukvård och ansvariga avdelningschefer. I Patientsäkerhetsberättelsen som tas fram varje år följs föregående års patientsäkerhetsarbete upp.